

[AMoRe] Argumentacyjny model refrazy: ujęcie pragmatyczne i retoryczne

Marcin Koszowy (Kierownik) & Katarzyna Budzyńska (Wykonawca), Politechnika Warszawska, Wydział Administracji i Nauk Społecznych

We współpracy ze Stevem Oswaldem, Uniwersytet we Fryburgu (partner szwajcarski)

13 sierpnia 2019 roku, po ogłoszeniu nowych zaostrzonych przepisów imigracyjnych, Ken Cuccinelli, pełniący obowiązki dyrektora *US Citizenship and Immigration Services*, zapytany w *National Public Radio*, czy zgadza się, że “Słowa Emmy Lazarus, wyrzeźbione na Statui Wolności ‘Give me your tired, your poor’ (‘Oddajcie mi waszych utrudzonych i ubogich’) są również częścią amerykańskiego *etosu*”, odpowiedział: “Na pewno są: oddajcie mi waszych utrudzonych i ubogich, którzy są w stanie stać o własnych siłach i którzy nie staną się publicznym obciążeniem” (tłum. własne). Jest to przykład użycia refrazy, w którym mówca przedstawia swój wkład jako zgodny z oryginalnym stwierdzeniem, zmieniając jednocześnie jego treść dla uzyskania efektu retorycznego. Mylący charakter tego przykładu jest w tym wypadku wyraźny, natomiast bardziej subtelne przypadki refrazy mogą mieć konsekwencje wykraczające poza sferę języka, ponieważ związane z nimi niedoskonałości poznawcze mogą skutecznie oddziaływać na życie publiczne. Badania nad strategiami refrazy stanowią rzadkość, a w lingwistyce i w filozofii języka nie ma pełnego ujęcia tego typu aktu mowy i jego wykorzystania w publicznym dyskursie argumentacyjnym. Projekt ten ma na celu wypełnienie tej luki.

W zakresie badań podstawowych, interdyscyplinarny charakter projektu umożliwi opracowanie (i) pierwszego empirycznie ukierunkowanego, teoretycznie uformowanego i eksperymentalnie potwierdzonego ujęcia aktów mowy refrazy oraz (ii) pierwszego interdyscyplinarnego studium łączącego korpusowe i eksperymentalne metody w teoretycznej pragmatyce aktów mowy. Pedagogicznym celem projektu AMoRe jest upowszechnienie pogłębionego rozumienia refrazy w argumentacji w celu uwrażliwienia na jego nadużywanie i przyczynienie się do doskonalenia zdolności komunikacyjnych. W zakresie tworzenia sieci badawczej, projekt ten wzmacnia współpracę polsko-szwajcarską (i powiązane z nią kontakty naukowe), przyczyniając się w ten sposób do odnowienia i ustanowienia trwałej synergii pomiędzy społecznościami akademickimi reprezentowanymi w ramach projektu.

Plan badań jest podzielony na cztery etapy. W ramach pierwszego etapu zostanie zbudowany wstępny model aktu mowy refrazy w dyskursie argumentacyjnym. Drugi etap ukierunkowany będzie na stosowanie metod korpusowych do analizy trzech różnych gatunków dyskursu (debaty politycznej, dyskursu mediacyjnego oraz forum społecznościowego *ChangeMyView*) w celu dostarczenia *racji lingwistycznych* dla (i) rodzajów kompozycji refrazy oraz (ii) rodzajów intencji komunikacyjnych i strategii stosowania refrazy. Trzeci etap dostarczy eksperymentalnych *racji kognitywnych* dla konkretnych efektów użycia refrazy (takich jak perswazja, rozumienie komunikatu i wprowadzenie w błąd). W ramach etapu czwartego zostanie opracowany pierwszy pełny interdyscyplinarny model aktu mowy refrazy.

Planujemy opracować pełną mapę przedstawiającą naturę, strukturę i efekty stosowania refrazy. Pokażemy, (i) że nasz model refrazy da nowe wytyczne budowania korpusów, które można będzie wdrożyć w technologiach argumentacyjnych wykorzystywanych w badaniach nad sztuczną inteligencją (do wydobywania struktur argumentacyjnych z dużych zasobów danych i do zautomatyzowanej analizy argumentacji) oraz (ii) że kognitywne własności refrazy przekładają się na jej skuteczność retoryczną. Oddziaływanie naukowe projektu polegać będzie na wykazaniu znaczenia badań interdyscyplinarnych w (i) pogłębieniu rozumienia aktów mowy refrazy oraz (ii) analizie językowych i poznawczych zjawisk argumentacyjnych, przydatne wszystkim środowiskom naukowym, które łączy projekt (lingwiści, filozofowie, teoretycy argumentacji, psychologowie). Oddziaływanie społeczne związane jest z udostępnieniem danych w zasobach cyfrowych oraz z opracowaniem narzędzi krytycznej analizy dyskursu publicznego, które pełnią nieocenioną rolę w kształtowaniu aktywności związanych z debatą publiczną.

Jest to projekt interdyscyplinarny, łączący metody korpusowe (zespół polski) i metody eksperymentalne (zespół szwajcarski). Realizowany będzie przez badaczy pracujących w *Laboratory of The New Ethos* Politechniki Warszawskiej (Marcin Koszowy, Katarzyna Budzyńska), Katedrze Filologii Angielskiej w Uniwersytecie we Fryburgu (Steve Oswald) oraz współpracowników: Pascala Gyax (Fryburg, Szwajcaria), Barbarę Konat (Poznań), Annette Hautli-Janisz (Konstanz, Niemcy) i Chrisa Reeda (Dundee, Wielka Brytania).